

NEDERLANDSE HERVORMDE KERK

ORGELCOMMISSIE

ADMINISTRATEUR: C. VAN LOCHEM
WESTZAANSTRAAT 1, TELEF. 44878
AMSTERDAM-CENTRUM

/

AMSTERDAM, 12 april 1958

8/1274/E/v.L.
betr.orgel
Duinzichtkerk
's-Gravenhage

Aan de Orgelcommissie "Duinzichtkerk"
p.a.Mevr.C.J.J.van Alkemade
Roelofsstraat 67
's-Gravenhage

Mijne Heren,

Hiermede hebben wij de eer U rapport en advies uit te brengen aangaande de toestand van het orgel in de Duinzichtkerk en de eventueel te nemen maatregelen met betrekking tot de staat waarin zich dit instrument bevindt.

Algemene toestand : Het instrument is gebouwd door de firma Standaard te Schiedam volgens het electro pneumatisch systeem. Het orgel heeft 2 manualen en een vrij pedaal met de volgende dispositie:

<u>Hoofdwerk</u> ;	<u>Bovenwerk</u> (Zwelwerk)	<u>Pedaal</u> ;
Quintadeen 16'	Bourdon 16'	Prestant 16'
Prestant 8'	Prestant 8'	Subbas 16'
Holpijp 8'	Roerfluit 8'	Bourdon 16'
Gedekt 8'	Gamba 8'	Octaafbas 8'
Viola di Gam- ba 8'	Openfluit 4'	Octaaf 4'
Violon 8'	Woudfluit 2'	Bazuin 16'
Octaaf 4'	Nasard 3'	Trompet 8'
Octaaf 2'	Cornet 3 st.	Regaal 4'
Quint 3'	Cimbel 3-4 st	
Mixtuur 4-5 st.	Kromhoorn 8'	
Trompet 8'	Salicionaal 8'	
	Kopregaal 4'	
	Voix Celeste 8'	
	Tremulant	

De manuaalomvang is van C groot t/m g drie-gestreept octaaf,
die van het pedaal van C groot t/m f één gestreept octaaf.

Verschillende registers zijn van elkaar afgeleid ,o.a.
Pedaal, octaaf 4' is hetzelfde register als octaaf 4' van het Hoofdmanuaal
octaaf bas 4' " " " " " " " " " " " "
trompet 8' " " " " " " " " " " " "
Regaal 4' " " " " " " " " " " " "

Het orgel heeft één vrije en de gebruikelijke vaste

combinaties.
Tractuur :

In het algemeen moet van de electro-pneumatische tractuur gezegd worden, dat deze tractuur zowel artistiek als technisch bezien, inferieur is.

De organist kan met deze tractuur niet meer bereiken dan het opentrekken van de ventielen op steeds dezelfde

wijze, waardoor van persoonlijk spel-hetgeen mogelijk is bij een mechanische tractuur-geen sprake meer is. M.a.w. de intentie van de speler wordt door de tractuur teniet gedaan i.p.v. van nauwkeurig weergegeven. Technisch bezien is deze tractuur hoogst onbetrouwbaar, hetgeen ook blijkt uit de storingen die zich in het instrument voordoen, zowel in de register, als in de toetstractuur. Een en ander is tijdens het onderzoek geconstateerd.

Windladen :

Hetgeen van de tractuur gezegd moet worden, geldt in gelijke mate voor de windladen wat het systeem betreft. Door de registercancelladen, volgens welk systeem de laden gebouwd zijn, ontstaat een voor de orgelkunst totaal foutieve klankmenging in de cancellen, met name versmelten de tonen welke door de organist worden gewenst, terwijl de klankkleuren niet met elkaar versmelten. Onduidelijk in het spel, b.v. bij polyfoon spel, zijn de verschillende stemmen niet duidelijk te onderscheiden-en onsamenvangende orgelklankkleuren zijn hiervan het gevolg.

Pijpwerk :

Het pijpwerk is van fabrieksmatige makelij. Daarbij is de natuurlijke toonvorming bewust voorkomen, door de pijpen overlengten en kernsteken in de kernen te geven, waardoor een boventoonarme, weinig draagkrachtige en gevoileerde toon is ontstaan. Het pijpwerk is deels van orgelmetaal, deels van zink en hout vervaardigd. De dispositie mag weliswaar elementen bezitten, die ons heden ten dage nog zouden kunnen aanspreken, een en ander vertegenwoordigt slechts de namen van registers, die bij opening geluiden produceren, die zowel individueel als in totaal klank niet overeenkomen met de opschriften, welke op de registerplaatjes zijn vermeld. Het gehele geluid is karakterloos en zonder enige intensiteit. Een en ander geldt zowel voor de labiaal-als voor de tongwerkregisters.

Het gehele orgel is sterk vervuild.

De nadelige kwaliteiten van het systeem en het pijpwerk worden nog geaccentueerd door de in hoge mate onlogische opstelling van windladen en pijpwerk.

In de eerste plaats valt op dat het gehele instrument is opgesteld ter linkerzijde in de z.g. absis met de uitspraakrichting naar de rechterzijwand van deze ruimte. Van een recht-streekse uitstraling naar de ruimte waar de gemeente plaats neemt is geen sprake.

In de tweede plaats is de orgelruimte zodanig groot van verhouding, dat het geluid voor een belangrijk gedeelte in deze ruimte blijft, terwijl de nadelen van deze te grote ruimte nog dubbel tot uiting komen bij de huidige opstelling van het tweede klavier. Uit bovenstaande beschrijving moge U duidelijk zijn geworden, dat in het huidige orgel geen elementen aanwezig zijn die enige restauratie rechtvaardigen. De storingen komen voort het in wezen inferieure systeem.

uit

8/1274/E/v.L.Orgelcommissie Duinzichtkerk 's-Gravenhage
het

Het zeer onbevredigende geluid is het gevolg van windladen-
systeem, makelij en intonatie van het pijpwerk en de beschreven
opstelling.

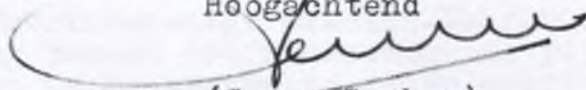
Tenslotte is van enig contact van organiste of organist met
haar of zijn instrument, of van het koor met het orgel, geen
sprake.

Wij adviseren U dan ook aan dit instrument geen geld meer
ten koste te leggen en in principe te komen tot de bouw van
van een nieuw orgel.

Wij stellen U voor dit rapport in Uw commissie-vergadering,
en eventueel aan het orgel, ter nadere uiteenzetting toe te
lichten en ontvangen dienaangaande gaarne enige data waarop
deze bespreking zou kunnen plaats vinden.

Met belangstelling zien wij Uw berichten tegemoet.

Namens de Orgelcomm. der Nederl. Herv. Kerk
Hoogachtend

(C. van Lochem)
administrateur